

นิพนธ์ต้นฉบับ

Original Article

การพัฒนากลยุทธ์และจัดการความรู้การวิจัยและ นวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินเพื่อการใช้ประโยชน์

ธีระ ศิริสมุด*

พัฒนาวิไล นามะนันทะ

ชนนิกานต์ จารุพุดพิงศ์*

ศิริลักษณ์ หิรัญศรี*

* สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

** นักวิจัยอิสระ

สุรเดช ดวงทิพย์ศิริกุล*

สิทธิวิชัย ประโพธิ์สัง**

อัญชลี เนื่องอุดม*

บัสรี ดือราแม*

ติดต่อผู้เขียน: ธีระ ศิริสมุด email: teera.s@niems.go.th

วันรับ: 24 ต.ค. 2568

วันแก้ไข: 24 พ.ย. 2568

วันตอบรับ: 20 ธ.ค. 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ ปัญหาอุปสรรคของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) นำมาพัฒนากลยุทธ์หรือร่างแผนยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างระบบการจัดการความรู้และการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์อย่างเป็นรูปธรรม เก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างจากโครงการวิจัยและนวัตกรรมที่ได้รับทุนสนับสนุนด้านวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ระหว่างปี พ.ศ. 2564–2567 จำนวน 38 เรื่อง และเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากการทบทวนเอกสาร การสนทนากลุ่ม และการสัมภาษณ์ผู้บริหาร บุคลากร และผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก รวม 51 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ ผลการศึกษาพบว่า สพฉ. ได้พัฒนาระบบบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรม ตั้งแต่ปี 2566 เป็นต้นมา โดยจัดทำกลไกและเครื่องมือสนับสนุนหลายด้าน เช่น จัดตั้งคณะกรรมการกำกับทิศทางและติดตามงานวิจัยฯ การจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารงานวิจัยฯ ระบบสารสนเทศด้านการวิจัย การพัฒนาศักยภาพนักวิจัย และการเผยแพร่ผ่านวารสารวิชาการ โดยการดำเนินงานระหว่างปี 2564–2567 ครอบคลุม 4 แผนงาน 38 โครงการ รวมงบประมาณกว่า 34 ล้านบาท ผลการติดตามพบว่า ร้อยละ 84 ของโครงการมีการใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ ร้อยละ 75 นำไปใช้เชิงนโยบายและสังคม/ชุมชน ขณะที่ร้อยละ 19 ขยายผลสู่เชิงพาณิชย์ การผลักดันการใช้ประโยชน์ส่วนใหญ่เกิดขึ้นผ่านกิจกรรมวิชาการ การเผยแพร่ Policy Brief การประชุม อบรม ถ่ายทอดเทคโนโลยี และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ อย่างไรก็ตาม ยังพบข้อจำกัดในทุกระยะของการบริหารจัดการ ตั้งแต่การพัฒนาโจทย์วิจัย ระบบสนับสนุนและระบบพี่เลี้ยง การจัดทำสัญญาวิจัย การขาดบุคลากรและผู้เชี่ยวชาญ ตลอดจนข้อจำกัดด้านการเผยแพร่และการสร้างเครือข่าย สำหรับการสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การระบุปัจจัยสำคัญ 9 ด้านที่มีผลต่อการบริหารจัดการงานวิจัย ได้แก่ นโยบายองค์กร งบประมาณ ระบบบริหารจัดการ คุณภาพงานวิจัย บุคลากร ระเบียบและหลักเกณฑ์ ระบบสารสนเทศ ช่องทางการสื่อสาร และเครือข่ายความร่วมมือ ผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์โดยร่างเป็นแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมของ สพฉ. พ.ศ. 2568–2572 มี 4 ยุทธศาสตร์ ทั้งนี้การศึกษาครั้งนี้ได้พัฒนาคู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรม และระบบสารสนเทศ

งานวิจัยและนวัตกรรมทางการแพทย์ฉุกเฉิน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการให้เกิดการใช้ประโยชน์อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติจะต้องผลักดัน สนับสนุน ขับเคลื่อนและพัฒนาวางแผนยุทธศาสตร์และเครื่องมือดังกล่าวอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดเอาไว้ และควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศต่อไป

คำสำคัญ: การแพทย์ฉุกเฉิน; งานวิจัยและนวัตกรรม; การใช้ประโยชน์งานวิจัย; การจัดการความรู้; ยุทธศาสตร์การวิจัย

บทนำ

สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (สพฉ.) ให้ความสำคัญกับการสร้างองค์ความรู้จากงานวิชาการ วิจัยและนวัตกรรม ทั้งการศึกษา ค้นคว้า วิจัยและเผยแพร่มาอย่างต่อเนื่องเป็นไปตามเจตนารมณ์ พ.ร.บ.การแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551⁽¹⁾ และแผนหลักการแพทย์ฉุกเฉิน ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2566-2567 (ฉบับปรับปรุง)⁽²⁾ ทั้งนี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา สพฉ. เป็นหน่วยงานในระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) ได้จัดทำคำของบประมาณเพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน โดยมุ่งสร้างองค์ความรู้ด้านงานวิจัยและนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินทั้งในเชิงนโยบายและการปฏิบัติในพื้นที่ รวมทั้งเป็นไปตามเจตนารมณ์ พ.ร.บ. การใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564⁽³⁾ และนियามการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่จำแนกเป็น 4 ด้าน คือ การใช้ผลงานวิจัยและนวัตกรรมเชิงนโยบาย เชิงวิชาการ เชิงสังคม และเชิงพาณิชย์ สำหรับผลงานวิจัยและนวัตกรรมของ สพฉ. ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการศึกษาภาพรวมของการจัดการระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (EMS system) (ร้อยละ 50) รองลงมาเป็นการศึกษาด้านการดูแลรักษาระหว่างนำส่งก่อนถึงโรงพยาบาล (pre-hospital care) ด้านการป้องกันภาวะฉุกเฉิน (prevention care) และด้านการดูแลรักษาในโรงพยาบาล (in-hospital care) ร้อยละ 37, 9 และ 4 ตามลำดับ⁽⁴⁾ โดยผลงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเชิงนโยบายและการพัฒนาระบบการแพทย์-

ฉุกเฉินหลายเรื่อง บางผลงานได้ต่อยอด ขยายผลในการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินและระบบสุขภาพอื่น ๆ ทั้งระดับนโยบายและการปฏิบัติในพื้นที่⁽⁵⁾ มีหลายงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์หลายด้านและหลากหลายมิติ โดยเฉพาะด้านวิชาการ เช่น นำเสนอในเวทีประชุมวิชาการ ตีพิมพ์ในวารสาร อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีการติดตาม การประเมินผลผลิตผลลัพธ์ ผลกระทบการนำผลงานวิจัยและนวัตกรรมไปใช้ประโยชน์เป็นรูปธรรมมากนัก เนื่องจากจำนวนบุคลากรบริหารวิจัยมีค่อนข้างจำกัด ทำให้ส่วนใหญ่มุ่งเน้นการสร้างหรือทำวิจัย การควบคุมติดตามงานวิจัยให้มีคุณภาพเป็นไปตามระยะเวลาและวัตถุประสงค์

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการ ปัญหา อุปสรรคของการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉิน นำมาพัฒนากลยุทธ์หรือวางแผนยุทธศาสตร์เพื่อเสริมสร้างระบบการจัดการความรู้และการผลักดันผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ ซึ่งจะสนับสนุนให้สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ มีองค์ความรู้จากการศึกษาวิจัยเสนอต่อกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ กลุ่มกำหนดนโยบาย กลุ่มพัฒนาระบบ กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน นำไปขยายผล ต่อยอดโครงการวิจัยให้เกิดการปฏิบัติจริง เพื่อประโยชน์สูงสุดต่อกลุ่มประชาชน รวมทั้งนำองค์ความรู้ปรับปรุงระบบและกำหนดทิศทางแนวทาง กลยุทธ์ในการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริมการใช้ประโยชน์งานวิจัยและพัฒนาระบบการจัดการความรู้การวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ต่อไป

วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (mixed methods) เก็บข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและคุณภาพ ดังนี้

ข้อมูลเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและคำถามปลายเปิดกับนักวิจัยและ/หรือนักวิจัยร่วมที่เป็นบุคลากรสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติที่ได้รับสนับสนุนงบประมาณด้าน ววน. ในปี 2564-2567 จำนวน 38 โครงการ คัดเลือกแบบเจาะจงในเดือน ตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2567 เป็นการศึกษาข้อมูลการดำเนินงาน ผลผลิต ผลลัพธ์ที่เกิดจากการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย เชิงวิชาการ เชิงสังคม/ชุมชนและเชิงพาณิชย์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการสู่การใช้ประโยชน์ รวมทั้งสอบถามปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสนทนากลุ่ม (focus group discussion) และ/หรือการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับนักวิจัยโครงการที่มีผลการนำไปใช้ประโยชน์โดดเด่น แล้วเสร็จทันตามเวลา เป็นโครงการที่มีการต่อยอด ขยายผล จำนวน 3 โครงการ ดำเนินการในเดือน ธันวาคม พ.ศ. 2567

ทบทวนเอกสารในกรอบประเด็นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) นิยามและแนวคิดการจัดการงานวิจัยและนวัตกรรม การจัดการความรู้วิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ (2) ขั้นตอน กระบวนการ และเครื่องมือการจัดการความรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์ (3) การบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์-ฉุกเฉิน และกำหนดคำค้นสำคัญ หรือ search term ทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทย เช่น การบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรม การจัดการความรู้ การใช้ประโยชน์งานวิจัย กลยุทธ์ด้านการวิจัย การต่อยอดและผลักดันงานวิจัย ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการงานวิจัย research and innovation management, knowledge management, research utilization/application of research, research strategy, advancement and promotion research, determinants of research management โดยเลือกเอกสาร

ที่นำมาทบทวน ตั้งแต่ พ.ศ. 2560 เป็นต้นมา แต่จะอนุโลมสำหรับเอกสารที่เป็นทฤษฎีที่สำคัญหรือเป็นเอกสาร บทความ งานวิจัยที่เป็นพื้นฐานหรือมีการอ้างอิงค่อนข้างมาก ดำเนินการเดือนตุลาคม - ธันวาคม พ.ศ. 2567

ถอดบทเรียนและประสบการณ์การทำงานเกี่ยวกับระบบการจัดการความรู้ของหน่วยงาน/องค์กรบริหารจัดการวิจัยระดับชาติ และหน่วยงานในระบบ ววน. เกี่ยวกับรูปแบบ/กลยุทธ์และแนวทางในการสนับสนุน ส่งเสริมให้เกิดกระบวนการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม รวมทั้งพัฒนากลยุทธ์เป็นร่างแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สำหรับบริหารจัดการงานวิจัยและการจัดการความรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์ เป็นการเก็บข้อมูลทั้งจากการสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเจาะจง กับสถาบันหรือหน่วยงานที่บริหารจัดการงานวิจัยด้านสุขภาพหรือเป็นหน่วยงานที่ขอรับทุนสนับสนุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) มาแล้วอย่างน้อย 3 ปี จำนวนอย่างน้อย 5 หน่วยงาน ได้แก่ โครงการประเมินเทคโนโลยีและนโยบายด้านสุขภาพ สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กรมสุขภาพจิต กรมการแพทย์ กรมควบคุมโรค รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญภายนอกด้านการบริหารจัดการงานวิจัยเพื่อการใช้ประโยชน์ อย่างน้อย 10 คน โดยมีประเด็นคำถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของระบบการจัดการความรู้วิจัยสู่การใช้ประโยชน์ และมีบางคำถามที่จำเพาะกับกลุ่มสนทนา/การสัมภาษณ์เชิงลึกในลักษณะคำถามปลายเปิด ครอบคลุมประเด็นการบริหารจัดการงานวิจัย ดำเนินการในเดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568

จัดประชุมรับฟังและระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยผู้บริหาร นักวิจัย ผู้ร่วมวิจัยและบุคลากรสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ จำนวน 30 คน และผู้เชี่ยวชาญภายนอก (จากหน่วยงานบริหารจัดการงานวิจัย หน่วยงานมหาวิทยาลัย ภาควิชา เครือข่าย

ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน การแพทย์และสาธารณสุขที่เกี่ยวข้อง) จำนวนอย่างน้อย 20 คน เป็นการสังเคราะห์และสรุปข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมในส่วนต่างๆ เพื่อประกอบในการวิเคราะห์ปัจจัยนำเข้า บริบท องค์ความรู้ ผลงานวิจัย และวิเคราะห์ SWOT Analysis และ TOWS Matrix รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคในระบบบริหารจัดการการวิจัยและนวัตกรรม ค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จ (critical success factor) เพื่อกำหนดกลยุทธ์หรือแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมสำหรับบริหารจัดการวิจัยและการจัดการความรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์ ของ สพฉ. ดำเนินการจำนวน 3 ครั้ง ในเดือนมีนาคม พฤษภาคม และ กรกฎาคม พ.ศ. 2568

วิเคราะห์ข้อมูลตามลักษณะของข้อมูล ได้แก่

1) ข้อมูลจากคั่นคว้าและสืบค้นข้อมูลใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการจัดกลุ่มเนื้อหา สรุปตามประเด็นการทบทวน/สืบค้น

2) ข้อมูลเชิงปริมาณประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ วิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

3) ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ และแยกประเภททำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (content analysis) และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า ปี พ.ศ. 2564 เป็นต้นมา สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ มีกระบวนการบริหารจัดการแผนงานและโครงการวิจัย 3 ระยะ ได้แก่ ช่วงต้นทาง กลางทางและปลายทาง มีกลไกและเครื่องมือสำหรับการบริหารจัดการที่สำคัญ ได้แก่

- 1) การจัดตั้งคณะกรรมการกำกับทิศทาง ติดตามความก้าวหน้า
- 2) คำสั่งมอบหมายการปฏิบัติงานวิจัย
- 3) คู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารจัดการวิจัย สพฉ.
- 4) การกำหนดและปรับปรุงอัตราค่าใช้จ่ายด้านการวิจัย

- 5) พัฒนาระบบสารสนเทศการบริหารจัดการวิจัย
- 6) ระบบการรายงาน การควบคุมคุณภาพและติดตามความก้าวหน้า
- 7) การพัฒนาศักยภาพการวิจัย
- 8) พัฒนาและจัดการวารสารการแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย
- 9) จัดหาระบบการสืบค้นข้อมูลและการสนับสนุนการทำวิจัย
- 10) ระบบการจัดการองค์ความรู้การวิจัยและการเผยแพร่ ผลักดันไปใช้ประโยชน์
- 11) เสริมสร้างความเข้มแข็งเครือข่ายวิจัยในประเทศและต่างประเทศ

ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 – 2567 สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ มีการบริหารจัดการวิจัยฯ จำนวน 4 แผนงาน จำนวน 11, 8, 10 และ 9 โครงการ ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 38 โครงการ ซึ่งทุกแผนงานอยู่ภายใต้แนวคิดการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่มีมาตรฐานที่ประชาชนเชื่อมั่นและผู้ป่วยฉุกเฉินได้รับบริการอย่างมีคุณภาพ ทัวถึงและเท่าเทียม งบประมาณรวม 34,452,700 บาท โดยทุกโครงการดำเนินการเสร็จสิ้นแล้ว และจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์สำหรับทุนสนับสนุนงานมูลฐาน จำนวน 2 ฉบับ (ปี พ.ศ. 2565 และ 2566) อีกทั้งกำลังดำเนินการจัดทำรายงานผลสัมฤทธิ์ฯ ของปี พ.ศ. 2567 (นำเสนอในเดือนตุลาคม 2568) และปี พ.ศ. 2566 ได้รับการอนุมัติใช้เงินอุดหนุนคงเหลือจากการดำเนินงานพร้อมดอกเบี้ยและผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินการปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อใช้ประโยชน์ในการพัฒนาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมของหน่วยรับงบประมาณ (ประมาณร้อยละ 20) ด้านการใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินพบว่า มีผลงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินถูกนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาเชิงนโยบายและการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินในพื้นที่หลายประเด็น อาทิ การศึกษาด้านผู้ป่วยจิตเวชฉุกเฉิน การศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้านการแพทย์ฉุกเฉินในโรงเรียน การวิจัยด้าน

ผู้สูงอายุ การศึกษาระยะเวลาตอบสนองต่อการปฏิบัติการฉุกเฉิน การจัดระบบการแพทย์ฉุกเฉินสำหรับการจัดแข่งขันกีฬาที่มีมวลชนของประเทศไทย เป็นต้น และมีผลงานวิจัยที่ถูกนำไปใช้ประโยชน์หลากหลายมิติ เช่น นำเสนอในเวทีประชุมวิชาการ ตีพิมพ์ในวารสาร และจากการติดตาม 32 โครงการ (6 โครงการนำส่งข้อมูลไม่สมบูรณ์) พบว่า โครงการวิจัยมากกว่าร้อยละ 84 ได้นำไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการ มีร้อยละ 75 นำองค์ความรู้ผลผลิต กระบวนการ เทคโนโลยีและการจัดระบบบริการ

ไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบายและเชิงสังคม/ชุมชน/เชิงพื้นที่ มีเพียงร้อยละ 19 นั้นที่ขยายผลไปใช้ประโยชน์เชิงพาณิชย์ (ตารางที่ 1)

โครงการวิจัยที่ดำเนินการแล้วเสร็จตั้งแต่ปี พ.ศ. 2564 – 2567 พบว่า เกือบทุกโครงการดำเนินกิจกรรมการผลักดันใช้ประโยชน์ด้านวิชาการเป็นส่วนใหญ่ เช่น มีผลงานตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติและระดับนานาชาติ การนำเสนอผลงาน การจัดทำเอกสารเผยแพร่ (ตารางที่ 2) ทั้งนี้ นักวิจัยได้ระบุความคิดเห็นต่อการนำหรือผลัก-

ตารางที่ 1 สรุปโครงการวิจัยที่ได้นำองค์ความรู้ ผลผลิต กระบวนการ เทคโนโลยีและการจัดระบบบริการนำไปใช้ประโยชน์

ประเภท	ปีงบประมาณ/ร้อยละ				
	2564 (10 โครงการ)	2565 (4 โครงการ)	2566 (11 โครงการ)	2567 (7 โครงการ)	รวม (32 โครงการ)
1. เชิงนโยบาย	70.00	75.00	90.91	57.14	75.00
2. เชิงวิชาการ	90.00	100.00	81.82	71.43	84.38
3. เชิงสังคม/ชุมชน/เชิงพื้นที่	70.00	25.00	72.73	57.14	62.50
4. เชิงพาณิชย์	16.70	0	36.36	0	18.75

ตารางที่ 2 กิจกรรมการผลักดันใช้ประโยชน์งานวิจัยและนวัตกรรม ปี พ.ศ. 2564-2567

ประเภท	หน่วย	ปีงบประมาณ (จำนวน)				
		2564	2565	2566	2567	รวม
1) ผลงานตีพิมพ์ในวารสารระดับชาติ (หรืออยู่ระหว่างกระบวนการปรับแก้ต้นฉบับ)	เรื่อง	9	2	8	2	21
2) ผลงานตีพิมพ์ในวารสารระดับนานาชาติ (หรืออยู่ระหว่างกระบวนการปรับแก้ต้นฉบับ)	เรื่อง	7	2	7	1	17
3) นำเสนอผลงานในที่ประชุมระดับชาติ ทั้งแบบโปสเตอร์ การนำเสนอด้วยวาจา การแสดงผลผลิต	ผลงาน	16	1	12	5	34
4) รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เผยแพร่ในเว็บไซต์สถาบันหรือเว็บไซต์อื่นๆ	เรื่อง	11	3	8	5	27
5) เอกสารฉบับย่อ เช่น Policy Brief เผยแพร่ในเว็บไซต์สถาบันหรือเว็บไซต์อื่นๆ	ประเด็น	10	4	5	3	22
6) การจัดนิทรรศการเผยแพร่ผลงานวิจัย	เรื่อง	10	2	4	4	20
7) เกิดเครื่องมือหรือระเบียบวิธีการวิจัย/ฐานข้อมูลหรือแบบจำลองวิจัยที่ค้นพบใหม่	ชิ้น	0	0	5	2	7
8) จดสิทธิบัตรทรัพย์สินทางปัญญา การขึ้นทะเบียนหรือการอนุญาตให้ใช้สิทธิ	เรื่อง	1	0	0	0	1
9) ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์และกระบวนการ บริการ และการรับรองมาตรฐาน	ชิ้น	4	1	4	2	11
10) สร้างและจัดการความรู้และแพลตฟอร์มเพื่อถ่ายทอดเทคโนโลยี และการเตรียมความพร้อมให้ผู้รับถ่ายทอดเทคโนโลยี	ชิ้น	4	0	9	0	13
11) การทำแนวปฏิบัติ/มาตรการ/แผน/กฎระเบียบ เป็นต้น เพื่อใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย	เรื่อง	4	1	6	3	14
12) มีแหล่งทุนวิจัย/ทุนสนับสนุนดำเนินการ ในการต่อยอด ขยายผล	เรื่อง	3	0	4	3	10
13) หน่วยงานภาครัฐ/เอกชนเข้ามาร่วมมือหรือเกิดหุ้นส่วนความร่วมมือ	เรื่อง	5	0	17	4	26
14) มีความก้าวหน้าในวิชาชีพ (ใช้ประกอบประเมินผลงานเลื่อนขั้น ขึ้นเงินเดือน)	คน	2	0	5	3	10
15) ได้รับรางวัลและการยอมรับ	คน	3	0	3	1	7
16) อื่น ระบุ		1	0	0	0	1
รวม		90	16	97	38	241

ต้นองค์ความรู้/ผลงานวิจัยและนวัตกรรมนำไปใช้ประโยชน์ของโครงการวิจัยที่รับผิดชอบ (โดยพิจารณาความคิดเห็นในระดับมากและมากที่สุด) ส่วนใหญ่ระบุเป็นการเผยแพร่สู่การใช้ประโยชน์เชิงวิชาการ (ร้อยละ 75) รองลงมาเป็นการนำไปปรับปรุงหรือพัฒนาแนวทางการดำเนินงานหรือระบบการแพทย์ฉุกเฉิน (ร้อยละ 65) สำหรับการผลักดันใช้ประโยชน์ในการนำเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐ/เอกชน แหล่งทุนฯ การใช้ข้อมูลประกอบการตัดสินใจในการดำเนินงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีค่อนข้างน้อย (ภาพที่ 1)

นอกจากนั้น จากการสำรวจเชิงปริมาณรวมทั้งการศึกษาลักษณะคุณภาพของนักวิจัย สพล. ต่อระบบและกลไกการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ มีประเด็นที่ยังเป็นปัญหา อุปสรรคหรือยังต้องการปรับปรุง แบ่งเป็น 3 ระยะ ได้แก่

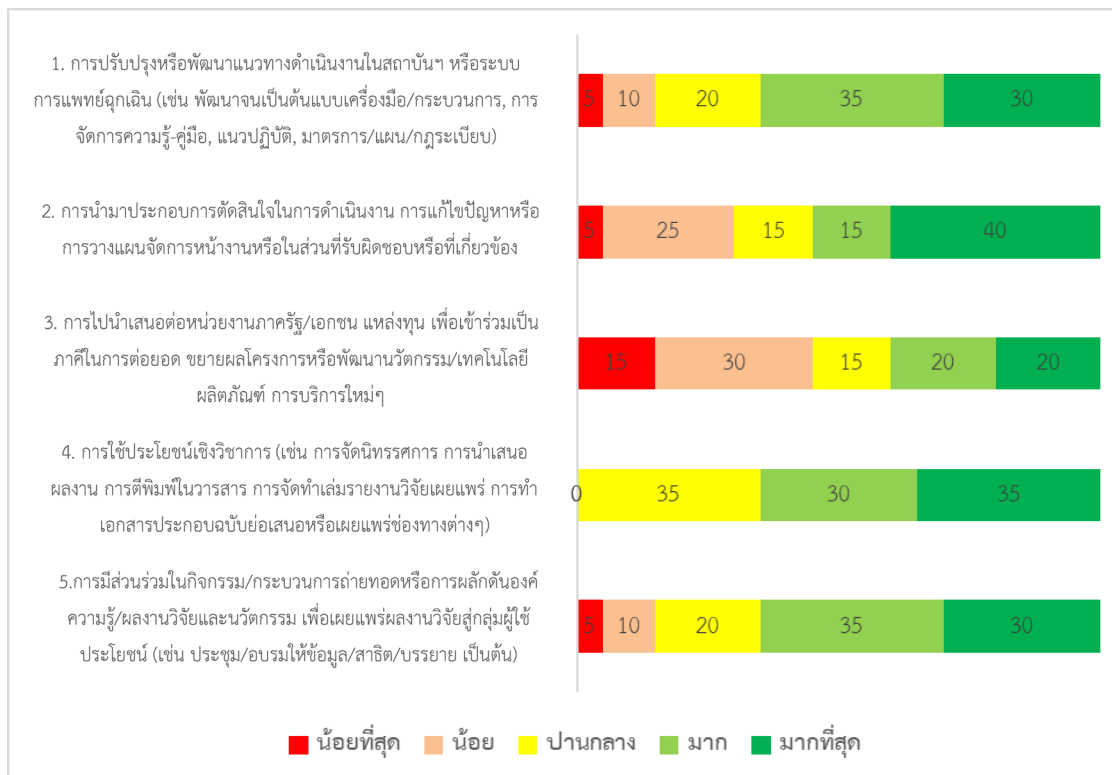
1) ระยะต้นทาง อาทิ การพัฒนาโครงการวิจัยยังขาดเครื่องมือและกลไกสนับสนุนที่เป็นระบบ การเข้าถึงฐานข้อมูลสารสนเทศสำหรับการพัฒนาโจทย์วิจัยไม่เพียงพอ

ระบบที่เลื่องหรือการให้คำปรึกษาจากศูนย์วิจัยฯ หรือผู้เชี่ยวชาญภายนอกไม่มากพอ ระเบียบ ข้อบังคับ และหลักเกณฑ์ในการบริหารจัดการงานวิจัยบางประการยังขาดความชัดเจน เป็นต้น

2) ระยะกลางทาง อาทิ ระบบการบริหารยังไม่เอื้อต่อการดำเนินโครงการวิจัย การสนับสนุนการประยุกต์ใช้แนวคิดหรือวิธีการวิจัยใหม่ๆ อีกทั้ง นักวิจัยยังขาดความเข้าใจการบริหารโครงการวิจัย ซึ่งส่งผลต่อความต่อเนื่องและคุณภาพวิจัย

3) ระยะปลายทาง อาทิ กลไกและแนวปฏิบัติในการขับเคลื่อนผลงานวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ยังมีข้อจำกัดทั้งในด้านการเพิ่มศักยภาพกระบวนการถ่ายทอดผลงานวิจัย การสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก กิจกรรมสนับสนุนการเผยแพร่ผลงาน การถ่ายทอดเทคโนโลยี และเวทีนำเสนอผลงานวิชาการยังมีไม่เพียงพอ ส่งผลให้การนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ยังไม่เกิดผลอย่างเต็มศักยภาพ

ภาพที่ 1 ความคิดเห็นนักวิจัยต่อการนำหรือผลักดันการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรมของโครงการวิจัยที่รับผิดชอบ

ทั้งนี้ จากข้อมูลการทบทวนวรรณกรรม ข้อมูลจากการสำรวจเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ สามารถสังเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ จำนวน 9 ปัจจัยหลัก จำนวน 59 ปัจจัยย่อย โดยนำข้อมูลจากการสังเคราะห์เหล่านี้ เพื่อนำไปสู่ขั้น-

ตอนจัดประชุมรับฟังและระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดกลยุทธ์หรือร่างแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมสำหรับบริหารจัดการวิจัยและการจัดการความรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์ ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีต่อการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์

ปัจจัยหลัก	ปัจจัยย่อย
1) นโยบาย/องค์กร	1.1 องค์กรมีนโยบายหรือกำหนดเป้าหมายมุ่งเน้นการสร้างผลงานวิจัยที่สามารถนำไปใช้ได้จริง 1.2 การสนับสนุนจากผู้บริหาร จากองค์กร ในการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งการให้ความสำคัญกับการวิจัยและพัฒนา 1.3 แนวทาง/กระบวนการติดตามการนำนโยบายไปใช้เพื่อนำมาสะท้อนกลับในการวิจัยรอบต่อไป 1.4 วัฒนธรรมองค์กรสนับสนุนการแบ่งปันความรู้ ทำให้มีแรงสนับสนุนความอยากในการทำวิจัย/ใช้องค์ความรู้ต่อยอด ขยายผล 1.5 องค์กรมีลักษณะเป็นองค์กรด้านการวิจัย ด้านวิชาการ 1.6 องค์กรต้องมีการลงทุนในระบับวิจัยอย่างต่อเนื่อง 1.7 องค์กรส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือด้านวิจัยระหว่างภาครัฐและเอกชน
2) งบประมาณ	2.1 มีการสนับสนุนงบประมาณสำหรับการนำไปเผยแพร่ผลงานวิชาการ เผยแพร่และต่อเนื่อง 2.2 หลักเกณฑ์/แนวทางการสนับสนุนงบประมาณ สำหรับการผลักดัน ต่อยอด ขยายผล วิจัยและพัฒนา ทดลองใช้และการปรับปรุงที่ชัดเจน 2.3 มีการขยายทุนและแหล่งทุนทั้งภายใน/นอกประเทศ
3) ระบบการบริหารจัดการงานวิจัย (การจัดการความรู้ และการนำความรู้สู่การใช้ประโยชน์)	3.1 มีหน่วยงานหลักในการบริหารจัดการงานวิจัยฯ และมีเจ้าหน้าที่บริหารจัดการงานวิจัยเป็นการเฉพาะ เพื่อเชื่อมหน่วยงานบริหารจัดการย่อยเพื่อประชุมหรือ จัดการความรู้และติดตามความก้าวหน้าของงาน รวมทั้งเข้าพบปะพูดคุยหรือผู้บริหารหน่วยงานย่อยต่าง ๆ เพื่อทบทวนเป้าหมาย หรือออกแบบการทำงาน รวมทั้งการพิจารณาโครงการร่วมกัน 3.2 บริหารจัดการงานวิจัยเชิงยุทธศาสตร์ มีวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ มาตรการ และตัวชี้วัดที่ชัดเจน 3.3 มีระบบและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยฯ ทั้งระดับต้นทาง กลาง และปลายทางที่ชัดเจน 3.4 การออกแบบโจทย์วิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการผู้ใช้ประโยชน์ในเชิงนโยบายหรือด้านอื่น ๆ โดยเป็นโจทย์สร้างผลลัพธ์และผลกระทบจากงานวิจัยและนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศ 3.5 เน้นการทำวิจัยแบบชุดโครงการ (program) หรือออกแบบเป็นแผนวิจัยบูรณาการ จะต้องมีความรู้ที่ขับเคลื่อนสู่การใช้ประโยชน์ได้ดีกว่าโครงการเดี่ยว 3.6 ระบบการติดตาม ประเมินคุณภาพงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ สามารถรันตีผลงานที่จะนำไปใช้ 3.7 มีหลักเกณฑ์ กลไก วิธีการขับเคลื่อนผลการวิจัยไปสู่การใช้ประโยชน์ในระดับนโยบายและการปฏิบัติ 3.8 กระบวนการจัดการความรู้ (เปลี่ยนข้อมูลเป็นความรู้) และส่งเสริมการแบ่งปันความรู้อย่างเป็นระบบผ่านบุคคล เทคโนโลยี และการสื่อสาร ทำให้ความรู้นั้นเข้าใจง่ายและสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมายอย่างเหมาะสม 3.9 ระบบการประเมินผลงาน และการเสริมแรงจูงใจในการสร้างสรรค์นวัตกรรม เทคโนโลยี 3.10 มีเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้และกลไกการทำงานร่วมกันกับผู้ใช้ประโยชน์ และการสนับสนุน กระตุ้น ทบทวนและประเมินผล การนำความรู้ไปใช้ 3.11 มีกลไกขับเคลื่อนผ่านคณะกรรมการที่ปรึกษา/ผู้เชี่ยวชาญหลายระดับ (expert, special, steering, consultation) 3.12 การจัดระบบให้คำปรึกษา/ที่เลี้ยงด้านการวิจัย และการส่งเสริมเครือข่ายวิจัย 3.13 การเสริมสร้างระบบนิเวศวิจัย 3.14 การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมสนับสนุนงานวิจัย เช่น การใช้ AI และการวิเคราะห์ข้อมูลช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ 3.15 มีคู่มือบริหารงานวิจัยและนวัตกรรมของหน่วยงาน/คู่มือนักวิจัย/คู่มือปฏิบัติงานวิจัยที่ดำเนินงานวิจัยในทิศทางเดียวกัน และควรมีการปฐมนิเทศให้เกิดความเข้าใจให้ตรงกัน
4) คุณภาพงานวิจัย	4.1 ความน่าเชื่อถือของผลงาน/องค์ความรู้ ผลผลิตที่เกิดขึ้น 4.2 ความทันสมัยหรืออยู่ในระหว่างการให้ความสนใจของมวลชน (มีโอกาสด่อยอด ขยายผลได้ง่าย) 4.3 งานวิจัยต้องสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง และแก้ปัญหาได้ตรงจุด

ตารางที่ 3 ปัจจัยที่มีต่อการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ (ต่อ)

ปัจจัยหลัก	ปัจจัยย่อย
5) บุคลากร/ผู้วิจัย	5.1 นักวิจัยต้องเข้าใจและยึดมั่นบทบาทหน้าที่ “สร้างองค์ความรู้” และ “การถ่ายทอดสู่กลุ่มผู้ใช้ประโยชน์” 5.2 นักวิจัยมีความเข้าใจที่ถ่องแท้ในการทำวิจัย (ทั้งด้านระเบียบวิธีและโจทย์วิจัยที่จะทำ) มีผลต่อความน่าเชื่อถือและคุณภาพของข้อมูลที่ใช้ในการตัดสินใจ 5.3 นักวิจัยมีศักยภาพในการบริหารโครงการวิจัยให้ประสบความสำเร็จ (บริหารตามระเบียบวิธีวิจัย บริหารโครงการ บริหารคน บริหารเงิน บริหารความเสี่ยง) 5.4 ความสามารถในการแปลผลจากข้อค้นพบ จุดหลัก จุดสำคัญของข้อค้นพบที่จะนำมาถ่ายทอดความรู้ 5.5 การมีทักษะประสบการณ์ในการเขียนบทความวิชาการ 5.6 นักวิจัยต้องให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ ถ่ายทอดผลงานวิจัย เช่น เข้าร่วมนำเสนอในที่ผู้บริหาร เวทีประชุมต่างๆ เขียนบทความตีพิมพ์ การถ่ายทอดองค์ความรู้ในงาน/หน่วยงาน/พื้นที่ 5.7 ทักษะและความสามารถนำเสนอผลงานวิจัยในที่ประชุมวิชาการทั้งระดับชาติและนานาชาติ 5.8 ทักษะการสกัด/สังเคราะห์องค์ความรู้ การเสนอองค์ความรู้ในกลุ่มผู้บริหาร 5.9 เพิ่มแรงจูงใจ หรือมีส่วนร่วมในการกระบวนกรสร้างนวัตกรรม 5.10 เพิ่มแรงจูงใจให้ทำวิจัยที่สอดคล้องกับภาระงานที่ปฏิบัติ และได้รับผลประโยชน์จากการดำเนินงานทั้งการปรับปรุงระบบในภาระงานและความก้าวหน้าในอาชีพ (ประเมินเงินเดือน/ค่าตอบแทนนักวิจัย) 5.11 การสร้างสมดุลระหว่างภาระหน้าที่ในงานประจำกับการศึกษาวิจัย 5.12 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักวิจัยข้ามหน่วยงาน/ข้ามประเทศ 5.13 ผู้บริหารจัดการงานวิจัยต้องมีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพและมีความรู้ในศาสตร์ที่หลากหลาย ประสานให้นักวิจัยผู้เชี่ยวชาญแต่ละสาขา นำข้อมูลและความรู้เหล่านั้นมาประกอบเป็นผลงาน ข้อเสนอเชิงนโยบาย 5.14 ผู้บริหารจัดการงานวิจัยต้องมีความสามารถในการสื่อสารและผลักดันการใช้ประโยชน์จากงานวิจัย
6) ระเบียบ หลักเกณฑ์	6.1 ระเบียบ หลักเกณฑ์ เงื่อนไขการใช้จ่ายงบประมาณวิจัยที่ชัดเจน คล่องตัว เอื้อต่อการทำวิจัย 6.2 กฎระเบียบและมาตรฐานในการขึ้นทะเบียนผลิตภัณฑ์ เทคโนโลยี นวัตกรรม 6.3 การบริหารจัดการสิทธิและทรัพย์สินทางปัญญา
7) ระบบสารสนเทศ งานวิจัยและ นวัตกรรม	7.1 มีฐานข้อมูลวิจัย ระบบสารสนเทศการจัดการงานวิจัยที่มีประสิทธิภาพ (เข้าถึงได้ง่าย และข้อมูลหลากหลาย) 7.2 ระบบสารสนเทศงานวิจัยและนวัตกรรม มีข้อมูลครบ เป็นปัจจุบัน เป็นแหล่งสืบค้น แลกเปลี่ยนเรียนรู้และการสามารถติดตาม ตรวจสอบและกำกับความก้าวหน้าของการดำเนินการได้ 7.3 เทคโนโลยี/แพลตฟอร์มที่เอื้อต่อการจัดเก็บข้อมูลและถ่ายทอด สืบค้นข้อมูล การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เช่น ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ คลังความรู้ dashboard
8) ระบบและ ช่องทาง การสื่อสาร เผยแพร่	8.1 ช่องทางการสื่อสาร เผยแพร่ที่หลากหลาย ตรงกับแต่ละกลุ่มเป้าหมาย 8.2 การแปลงข้อมูลวิชาการเป็นข้อความสื่อที่นำไปเผยแพร่ ทำให้เกิดความเข้าใจได้ง่าย 8.3 การเผยแพร่ผลงานวิจัยสู่สาธารณะผ่านสื่อมวลชน อาทิ การจัดแถลงข่าว การส่งข่าวให้สื่อมวลชน การนำสื่อมวลชนลงพื้นที่วิจัยจริง 8.4 หลักการเลือกประเด็นและองค์ความรู้ผลงานวิชาการ/ผลงานวิจัย มาทำเป็นฉบับย่อเพื่อการเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน 8.5 เพิ่มช่องทางการแลกเปลี่ยนระหว่างนักวิจัยและผู้ใช้ข้อมูล
9) เครือข่าย ความ ร่วมมือ ผู้มีส่วน- ได้ส่วนเสีย	9.1 มีกลไก/แนวทางการขับเคลื่อน (ผลักดัน ต่อยอด ขยายผล) กับหน่วยงานภาครัฐ เอกชนที่จะสนับสนุนการดำเนินงาน/งบประมาณสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ (ทั้งทางสังคม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ) เครือข่ายมีความเข้าใจเป้าหมายในการทำวิจัยมีส่วนร่วมในการเสนอโจทย์ เห็นความก้าวหน้า เพื่อวางแผนการใช้ประโยชน์ในทุกระยะ 9.3 เสริมสร้างความร่วมมือด้านการวิจัยกับภาคเอกชนที่สอดคล้องกับประเด็นวิจัย 9.4 การพัฒนาหุ้นส่วนวิจัยและสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงาน/สถาบันวิจัย/ภาคเอกชนทั้งในและต่างประเทศ 9.5 ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ให้ความร่วมมือในการทำวิจัยเพื่อเป็นอภิมหาในการผลักดันการนำไปใช้ร่วมกัน 9.6 สร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงประชาชนทั่วไปเห็นความสำคัญของการวิจัยและพัฒนา

จากการประชุมรับฟังและระดมความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ครั้ง ได้ร่วมพัฒนาและกำหนดกลยุทธ์ด้วยการจัดทำ ร่าง แผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมสำหรับบริหารจัดการวิจัยและการจัดการความรู้การวิจัยและนวัตกรรมเพื่อการใช้ประโยชน์ระยะ 5 ปี โดยมีวิสัยทัศน์ คือ “สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เป็นผู้นำด้านวิจัยและนวัตกรรม เพื่อสนับสนุนการพัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉิน ให้มีมาตรฐานในระดับสากล ส่งผลให้เกิดความปลอดภัยแก่ทุกคนบนแผ่นดินไทย” โดยมีพันธกิจ ได้แก่ (1) ยกระดับคุณภาพการบริหารงานวิจัยและนวัตกรรมสู่สากล และ (2) ขับเคลื่อนระบบการแพทย์ฉุกเฉินไทยด้วยผลงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อให้ทุกคนบนแผ่นดินไทยปลอดภัย ลดการสูญเสียชีวิตและความพิการจากการเจ็บป่วยฉุกเฉิน มีทั้งหมด 4 ยุทธศาสตร์และมีกลยุทธ์แต่ละยุทธศาสตร์ดังนี้ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การยกระดับสู่การเป็นผู้นำทางวิชาการระดับสากล (elevation to global academic leadership) มี 5 กลยุทธ์ ได้แก่

- 1) จัดตั้งศูนย์กลางเครือข่ายวิจัยการแพทย์ฉุกเฉินอาเซียน (ASEAN EMS Research Hub)
- 2) ยกระดับสู่ศูนย์รับรองมาตรฐานและหลักสูตรวิจัยด้านการแพทย์ฉุกเฉินระดับนานาชาติ
- 3) จัดตั้งโครงการนักวิจัยการแพทย์ฉุกเฉินระดับโลก
- 4) จัดการประชุมวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ” สร้างเวทีของตัวเองเพื่อดึงดูดผู้เชี่ยวชาญและแสดงศักยภาพ
- 5) เข้าร่วมเครือข่ายวิจัยการแพทย์ฉุกเฉิน ภัยพิบัติและโรคอุบัติใหม่ระดับโลก

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมและการวิจัยแบบเปิด (building and open innovation & research ecosystem) มี 5 กลยุทธ์ ได้แก่

- 1) ริเริ่มโครงการ EMS Living Lab & Sandbox สร้างพื้นที่ทดลองนวัตกรรมสำหรับนักวิจัยและสตาร์ทอัพภายนอก

- 2) พัฒนาแพลตฟอร์มข้อมูลเปิดเพื่อการวิจัย (open EMS data platform)”

- 3) เปลี่ยนบทบาทสู่ผู้บริหารจัดการเครือข่ายวิจัย (research network orchestrator)

- 4) ริเริ่มรางวัลนวัตกรรมการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ (national EMS innovation award)

- 5) สร้างแพลตฟอร์มวิทยาศาสตร์พลเมือง หรือ Citizen Science ด้านการแพทย์ฉุกเฉิน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การขับเคลื่อนนโยบายและยกระดับมาตรฐานด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ (driving policy & elevating standards with evidence) มี 5 กลยุทธ์ ได้แก่

- 1) สร้างหน่วยวิจัยเชิงนโยบายขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data-driven policy unit)

- 2) พัฒนาแพลตฟอร์มองค์ความรู้การแพทย์ฉุกเฉินใช้ AI ช่วยสังเคราะห์และย่องานวิจัยที่ซับซ้อนให้ง่ายต่อการนำไปใช้งาน

- 3) จัดทำดัชนีความพร้อมรับมือภาวะฉุกเฉินระดับจังหวัด (provincial EMS preparedness index)

- 4) ริเริ่มโครงการพยากรณ์ความเสี่ยงการเจ็บป่วยฉุกเฉินเชิงรุก (proactive emergency medicine risk forecasting)

- 5) จัดทำแผนวิจัยระยะยาววิจัยการแพทย์ฉุกเฉิน (long-term research roadmap) แบบ Partnership

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การนำผลวิจัยและนวัตกรรมสู่การปฏิบัติจริง (translating research & Innovation into practice) มี 5 กลยุทธ์ ได้แก่

- 1) ริเริ่มโครงการนักวิจัยฝังตัวในชุมชน (researcher-in-residence)

- 2) ผลักดันกองทุนหมุนเวียนเพื่อนวัตกรรมการแพทย์ฉุกเฉิน (EMS innovation revolving fund)

- 3) สร้างโปรแกรมแบ่งปันผลประโยชน์เชิงพาณิชย์ (benefit sharing program) นำนวัตกรรมไปต่อยอดเชิงพาณิชย์และนำผลกำไรกลับมาเป็นรางวัลให้ทีมนักวิจัย

- 4) ผลักดันการจัดตั้งหน่วยวิจัยคลินิกการแพทย์ฉุกเฉิน (EMS clinical research unit)

5) สร้างโปรแกรมรับรองนักวิจัยการแพทย์ฉุกเฉิน (certified EMS researcher program) แก้ปัญหาขาดแคลนนักวิจัยโดยการสร้างและรับรองผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทางขึ้นเอง

นอกจากนั้น การจัดประชุมผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้องของศึกษาครั้งนี้ ได้จัดกระบวนการพัฒนาเครื่องมือ/แนวทางในการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการสร้างงานวิจัยและนวัตกรรมให้เกิดประสิทธิภาพ ด้วยการจัดทำ “คู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรมสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ” มีส่วนประกอบ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และข้อมูลการวิจัยและนวัตกรรม

ส่วนที่ 2 การจัดทำคำของบประมาณในระบบวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (ววน.) เพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน (fundamental fund; FF)

ส่วนที่ 3 การบริหารโครงการวิจัยและนวัตกรรม

ส่วนที่ 4 การบริหารจัดการงบประมาณและการใช้จ่าย

ส่วนที่ 5 การจัดการและการกำกับ ติดตาม ประเมินคุณภาพงานวิจัยและนวัตกรรม

ส่วนที่ 6 การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์

ส่วนที่ 7 รายละเอียดงบประมาณและการหลักการใช้จ่ายงบประมาณวิจัย และภาคผนวก บัญชีหมายเลข 4 หลักเกณฑ์การจ่ายและอัตราค่าใช้จ่ายการบริหารจัดการงานวิจัยของสถาบัน

อีกทั้ง ได้เสนอแนะและร่วมให้ความคิดเห็นในการพัฒนาระบบสารสนเทศงานวิจัยและนวัตกรรมการแพทย์ฉุกเฉิน หรือ EMRIIS ซึ่งระบบดังกล่าวพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นการจัดการองค์ความรู้ เผยแพร่งานวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งนำมาบริหารจัดการ ติดตาม ความก้าวหน้า แลกเปลี่ยนองค์ความรู้วิจัย เครื่องมือและเนื้อหาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วิจารณ์

การศึกษาในครั้งนี้ คาดหวังได้กลยุทธ์และแนวทางการจัดการความรู้การวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉิน รวมทั้งจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนเชิงระบบในการได้ผลงาน องค์ความรู้วิจัย ผลผลิต ผลลัพธ์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม การจัดการบริการ ไปสู่การใช้ประโยชน์ทั้งด้านวิชาการ นโยบาย เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ตามที่ สกสว. ระบุแนวคิดนี้ไว้⁽³⁾ จากการศึกษาการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ในช่วงปี 2564 – 2567 และในการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่า สพจ. ให้ความสำคัญกับสร้างผลลัพธ์นำสู่การใช้ประโยชน์และเกิดการเปลี่ยนแปลง ประยุกต์ตามกรอบทฤษฎีการเปลี่ยนแปลง (theory of change) ที่ยึดผลลัพธ์เป็นศูนย์กลาง (outcome or result-based management) ควบคู่ไปกับการออกแบบงานวิจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย (partners or stakeholders) การศึกษาครั้งนี้ได้สร้างระบบการจัดการเชิงยุทธศาสตร์และการจัดการความรู้อย่างเป็นระบบ ด้วยการให้ความสำคัญกับทุกปัจจัยนำเข้า ปัจจัยเชิงกระบวนการ สร้างการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด⁽⁶⁾ และนอกจากกรอบทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงที่นำมาประยุกต์ใช้แล้ว ยังดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางและขั้นตอนการบริหารจัดการงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ (stage gate model) ที่เสนอโดยสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.) ตั้งแต่การคัดกรองโจทย์วิจัยไปจนถึงการใช้งานจริงในวงกว้าง^(7,8) อย่างไรก็ตาม การศึกษาครั้งนี้พบปัญหาอุปสรรคที่ต้องนำมาปรับปรุงทุกระยะ โดยเฉพาะระยะ Gate 4 การขยายผลจากพื้นที่นำร่อง และระยะ Gate 5 การใช้งานจริงในวงกว้างและการขับเคลื่อนสู่การใช้ประโยชน์ ซึ่งเป็นความท้าทายมากที่ต้องดำเนินการในระยะต่อไป

ปัจจัยและสาเหตุของการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรม การจัดการองค์ความรู้วิจัย ให้มีประสิทธิภาพ

ได้ผลงาน องค์ความรู้วิจัย ผลผลิต ผลลัพธ์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม การจัดบริการ ตามที่ระบุในข้อเสนอโครงการและผลักดันสู่การใช้ประโยชน์ ใน 3 ระยะของการศึกษาครั้งนี้ มีข้อค้นพบสรุปได้ 9 ด้าน (59 ประเด็นย่อย) มีความสอดคล้องกับหลายงานวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดและการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างนักวิจัยและผู้กำหนดนโยบายในช่วงต้นทาง ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการบูรณาการข้อมูลหรือการนำข้อมูลไปใช้ในเชิงนโยบายได้เป็นอย่างดี⁽⁹⁻¹²⁾ อีกทั้งพบปัจจัย ปัญหาอุปสรรคสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ที่สอดคล้องกับอีกหลาย ๆ งานวิจัย ได้แก่ ปัญหาด้านศักยภาพของนักวิจัยในหน่วยงานมีความสามารถและความเชี่ยวชาญด้านวิจัยไม่มากพอ เช่น ด้านระเบียบวิธีวิจัย การวิเคราะห์สถิติขั้นสูง การแปลผล สรุปและอธิบายผลเพื่อนำไปเผยแพร่ต่อผู้บริหารหรือผู้ใช้ประโยชน์ ทำให้งานวิจัยขาดความน่าเชื่อถือในการนำไปประกอบการตัดสินใจ และที่สำคัญขาดศักยภาพการจัดการช่วงปลายทาง ได้แก่ การจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย การเขียนบทความตีพิมพ์ การนำเสนอผลงานวิชาการ เป็นต้น ส่งผลให้งานวิจัยไม่ถูกนำไปใช้ทั้งเชิงนโยบายและในภาคปฏิบัติจริง โดยปัญหานี้มักพบสอดคล้องกับหลายหน่วยงาน รวมทั้ง สฟจ. ด้วย⁽¹⁰⁻¹⁶⁾ อีกทั้งจากการศึกษาของธีระ ศิริสมุด และคณะ^(5,17) ยังพบว่า เป็นปัญหา อุปสรรคที่ สฟจ. เผชิญมาอย่างต่อเนื่องและจะต้องพัฒนาระบบการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงให้งานวิจัยมีประสิทธิภาพและคุณภาพ ทั้งนี้ ประเด็นจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยของการศึกษานี้ มีข้อค้นพบและข้อเสนอแนะที่สอดคล้องและเห็นด้วยค่อนข้างมากกับการศึกษาของภาคภูมิ ทิพย์คุณ⁽¹⁸⁾ ที่พบว่า ปัจจัยด้านการเผยแพร่ และการเชื่อมโยงมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มระดับการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยหน่วยงานภาครัฐ ในขณะที่ปัจจัยด้านอุปทานและอุปสงค์มีอิทธิพลน้อยในการสร้างกลไกเชื่อมโยงและระบบแรงจูงใจสำหรับนักวิจัยในการเผยแพร่ผลงานวิจัยเป็นแนวทางที่ควรพิจารณาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยในเชิง-

นโยบาย

มีหลายการศึกษาวิจัยที่เสนอแนะการออกแบบและพัฒนาระบบบริหารจัดการวิจัยสู่การใช้ประโยชน์ จะต้องออกแบบให้เป็นระบบ โดยจัดทำในเชิงยุทธศาสตร์ อาทิ จำเนียร ชุณหโสภาค⁽¹⁰⁾ ที่ระบุว่าในการส่งเสริมงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์จะต้องวางกลยุทธ์อย่างน้อย 4 ด้าน ได้แก่ (1) การบริหารจัดการ เช่น การสนับสนุนงบประมาณและการบูรณาการความรู้ของอาจารย์ทุกคน (2) การสร้างแรงจูงใจให้แก่บุคลากรผ่านค่าตอบแทนและรางวัล (3) การพัฒนาบุคลากรโดยการจัดอบรมและสร้างเครือข่ายนักวิจัย และ (4) การเผยแพร่งานวิจัยผ่านช่องทางต่าง ๆ และเป็นไปในทิศทางเดียวกับการศึกษาของธนวิทย์ บุตรอุดม และคณะ⁽¹⁹⁾ นิษฐา หรุ่นเกษม และคณะ⁽¹⁶⁾ การศึกษาของอาทิตยา ดวงมณี และคณะ⁽²⁰⁾ ได้แตกย่อยรายละเอียดของยุทธศาสตร์มากขึ้นเพื่อให้มีความชัดเจน โดยเสนอยุทธศาสตร์ใน 6 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาระบบนำองค์การด้านการวิจัย การพัฒนาระบบการบริหารงานวิจัย การสร้างวัฒนธรรมวิจัย การจัดการความรู้ด้านวิจัย การสร้างความผูกพันในงานวิจัย และการเทียบเคียงสมรรถนะด้านการวิจัยอย่างต่อเนื่อง หรือการศึกษาของอนันต์ รุ่งพรทวีวัฒน์ และคณะ⁽²¹⁾ ที่เสนอยุทธศาสตร์ 8 ด้านหลัก ได้แก่ การสนับสนุนทางการเงินในการทำวิจัย การฝึกอบรมทรัพยากรมนุษย์ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การให้บริการที่ปรึกษาด้านการวิจัย การส่งเสริมการสร้างเครือข่ายวิจัย การเข้าถึงห้องปฏิบัติการและอุปกรณ์วิจัย การรับรู้ข่าวสารด้านการตลาดและการบริหารจัดการ การส่งเสริมกิจกรรมทางการตลาดทั้งในและต่างประเทศ และการมีนโยบายของรัฐในการสนับสนุนงานวิจัยและนวัตกรรมที่พัฒนาขึ้น โดยการศึกษาและกำหนดยุทธศาสตร์เหล่านี้ เป็นพื้นฐานสำคัญของการศึกษานี้สำหรับนำมาปรับประยุกต์ให้สอดคล้องกับบริบทของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ

นอกจากนั้น มีหลายงานวิจัยที่มีการศึกษามุ่งเน้นการสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนาสมรรถนะหรือศักยภาพด้านวิจัยของบุคลากรในหน่วยงาน อาทิ การศึกษาของ

อาทิตยา ดวงมณี⁽²²⁾ ที่เสนอกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาพยาบาล เป็น 5 ด้าน ที่ทำให้นักศึกษาพยาบาลมีความเข้าใจในกระบวนการวิจัยมากขึ้น มีทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลสังเคราะห์องค์ความรู้ และสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการพยาบาลได้จริง ได้แก่ (1) การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน (2) การใช้ระบบที่ปรึกษาวิจัยหรือพี่เลี้ยง (3) การใช้เทคโนโลยีสนับสนุนการเรียนรู้ (4) การกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักศึกษา และ (5) การปลูกฝังจรรยาบรรณและจิตวิญญวมไปถึงการศึกษาของขวัญดาว แจ่มแจ้ง และคณะ⁽²³⁾ ที่ศึกษาเชิงลึกถึงสมรรถนะด้านการวิจัย เสนอกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสมรรถนะของอาจารย์ จำนวน 6 ด้าน ได้แก่ การเพิ่มขีดสมรรถนะนักวิจัยทุกระดับ การปรับปรุงแบบการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การส่งเสริมความสามารถในการบริหารจัดการงานวิจัย การพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนการวิจัย การประสานความร่วมมือเครือข่ายเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น และการส่งเสริมการเผยแพร่และถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ซึ่งประเด็นดังกล่าวเป็นส่วนสำคัญของการนำมาประกอบในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ด้านวิจัยและนวัตกรรมของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ครั้งนี้

การจัดทำร่างแผนยุทธศาสตร์การบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรม สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2568-2572 มี 4 ยุทธศาสตร์ ดำเนินการให้เป็นไปในทิศทางการพัฒนา และขับเคลื่อนการแพทย์ฉุกเฉิน ภายใต้แผนหลักการแพทย์ฉุกเฉิน ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2566 - 2570 (ฉบับปรับปรุง)⁽²⁾ และสอดคล้องยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)⁽²⁴⁾ ทั้งนี้จัดทำตามแนวคิดการบริหารจัดการงานวิจัยสู่ผลลัพธ์และผลกระทบ⁽⁶⁾ การบริหารงานวิจัยเชิงยุทธศาสตร์⁽²⁵⁾ แนวทางการบริหารวิจัยเชิงยุทธศาสตร์⁽²⁶⁾ แนวคิดการบริหารจัดการวิจัยของสิริฤกษ์ทรงศิริไธ⁽²⁷⁾ อรรถพล ศิริลัทธยากร และคณะ⁽²⁸⁾ กฤษฎาแสนบัวคำ และสัญญา เคนาภูมิ⁽²⁹⁾ รวมทั้งแนวทางการ

จัดการที่อธิบายเกี่ยวกับนวัตกรรมงานวิจัยแบบมุ่งเป้า⁽³⁰⁾ โดยได้ทบทวนการจัดทำแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม เพื่อนำมาประยุกต์และเทียบเคียงเพิ่มเติมได้แก่ แผนยุทธศาสตร์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) พ.ศ. 2566-2570⁽³¹⁾ แผนยุทธศาสตร์การวิจัย 5 ปี พ.ศ. 2566-2570 สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์⁽³²⁾ ยุทธศาสตร์งานวิจัยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ ตามแผนแม่บทงานวิจัย 15 ปี (พ.ศ. 2563 - 2577)⁽³³⁾ ทิศทางและยุทธศาสตร์ด้านการวิจัยของดุชนิ ดำมี⁽³⁴⁾

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยนำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์โดยร่างเป็นแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมของ สพฉ. พ.ศ. 2568-2572 จำนวน 4 ยุทธศาสตร์ รวมทั้งการพัฒนาเครื่องมือและแนวทางสนับสนุนและขับเคลื่อนการสร้างองค์ความรู้และการจัดการความรู้สู่การใช้ประโยชน์ได้แก่ (1) คู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรมสำหรับงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน (fundamental fund) และ (2) ระบบสารสนเทศงานวิจัยและนวัตกรรมการแพทย์ฉุกเฉิน (EMRIIS) มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผู้บริหารสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และศูนย์วิจัยและนวัตกรรม สพฉ. ผลักดันร่างแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2568-2572 ไปใช้เป็นกรอบในการกำหนดทิศทางและขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการวิจัยและนวัตกรรมขององค์กร เพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์ในการเป็นผู้นำด้านวิจัยและนวัตกรรมการแพทย์ฉุกเฉินระดับสากล รวมทั้งส่งเสริม สนับสนุนใช้เครื่องมือและกลไกการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมที่ได้พัฒนาขึ้น และผลักดันให้จัดทำแผนยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินของประเทศ

2. ผู้บริหารสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ และศูนย์วิจัยและนวัตกรรม ขับเคลื่อนการดำเนินงานตามกลยุทธ์ของแผนยุทธศาสตร์ทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะการพัฒนาศักยภาพนักวิจัย การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

การกำหนดโจทย์ที่สอดคล้องกับการใช้ประโยชน์ การจัดตั้งหน่วยเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่การใช้ประโยชน์ และพัฒนาระบบนิเวศงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่เอื้อต่อการทำวิจัยและเอื้อต่อการนำผลงานวิจัย องค์ความรู้ ผลผลิต เทคโนโลยีและนวัตกรรม การจัดระบบหรือปรับปรุงการให้บริการการแพทย์ฉุกเฉิน ไปใช้ประโยชน์เชิงนโยบาย เชิงสังคม เชิงเศรษฐกิจ

3. ศูนย์วิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริม สนับสนุนการใช้คู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรมสำหรับงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานมูลฐาน เป็นมาตรฐานในการบริหารจัดการวิจัยและติดตามกำกับคุณภาพงานวิจัย รวมทั้งปรับปรุงข้อบกพร่อง หรือปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง อีกทั้ง ควรจัดทำคู่มือแนวทางปฏิบัติการบริหารจัดการวิจัยและนวัตกรรม สำหรับการได้รับทุนสนับสนุนจากแหล่งทุนอื่นทั้งในและต่างประเทศ

4. ศูนย์วิจัยและนวัตกรรม ส่งเสริม สนับสนุน ผลักดัน รวมทั้งพัฒนาปรับปรุงระบบสารสนเทศงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉิน หรือ EMRIIS เป็นศูนย์กลางข้อมูลสารสนเทศวิจัย โดยทำให้เป็นคลังความรู้ (knowledge capture) และช่องทางแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (knowledge sharing) เพื่อรวบรวมผลงานวิจัยให้เป็นระบบและง่ายต่อการเข้าถึง ซึ่งจะช่วยแก้ปัญหาการขาดฐานข้อมูลกลางที่ชัดเจน

5. นักวิจัย ควรทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับกระบวนการบริหารจัดการวิจัยตามคู่มือแนวทางปฏิบัติฯ และใช้ระบบ EMRIIS ให้เป็นแหล่งสืบค้นข้อมูลงานวิจัย การแลกเปลี่ยนและเผยแพร่กิจกรรมหรือผลงานของตนเอง เพื่อสร้างเครือข่ายและต่อยอดองค์ความรู้ และพัฒนาศักยภาพวิจัยอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

1. พระราชบัญญัติการแพทย์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2551. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 6 ตอนที่ 44 ก (ลงวันที่ 6 มีนาคม 2551).
2. สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. แผนหลักการแพทย์ฉุกเฉิน ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2566-2570 (ฉบับปรับปรุง).

นันทบุรี: สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ; 2567 [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 26 พ.ค. 2568]. แหล่งข้อมูล: <https://www.niems.go.th/1/Ebook/Detail/21117?group=79>

3. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย. การใช้ประโยชน์การวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2557.
4. สุรเดช ดวงทิพย์สิริกุล, อีระ ศิริสมุต, พัฒนาวิไล นามั่น-หงษ์. การสังเคราะห์งานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ปี 2560-2566. นันทบุรี: สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ; 2566.
5. อีระ ศิริสมุต, สุรเดช ดวงทิพย์สิริกุล, สุพัฒสร พุ่มกุล, สิทธิ-วิชัย ประไพธสัง, อัญชลี เนื่องอุดม, ภรณ์ยา คชสาร. การประเมินผลผลิต ผลลัพธ์จากการบริหารจัดการงานวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉิน ของสถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ. วารสารการแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย 2568;5(1):95-110.
6. สมพร อิศวิลานนท์. การจัดการงานวิจัยสู่ผลลัพธ์และผลกระทบ: แนวคิดและกรณีศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคลังสมองของชาติ; 2565.
7. พระราชบัญญัติการใช้ประโยชน์ผลงานวิจัยและนวัตกรรม พ.ศ. 2564. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 138 ตอนที่ 73 ก (ลงวันที่ 8 พฤศจิกายน 2564).
8. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (สกสว.). คู่มือการจัดทำคำขอของงบประมาณและการบริหารจัดการงบประมาณเพื่อสนับสนุนงานมูลฐานตามพันธกิจของหน่วยรับงบประมาณ (fundamental fund; FF) ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม; 2566.
9. Tonmukayakul U, Velasco RP, Tantivess S, Teerawat-tananon Y. Lessons drawn from research utilization in the maternal iodine supplementation policy development in Thailand. BMC Public Health 2012;12:391.

10. จำเนียร ชุณหโสภาค. กลยุทธ์การส่งเสริมให้มีการสร้างงานวิจัยเพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง. Ph D in Social Sciences Journal 2568;6(1):20-30.
11. Sanluang CS, Aungsuroch Y. Predictive factors for research utilization in nursing practice among professional nurses, regional hospitals, Thailand. Journal of Health Research 2017;30(1):25-31.
12. Tantivess S. Knowledge transfer from research to policy and practice. HTA workshop: Department of Disease Control; 2016.
13. เพชรน้อย สิงห์ช่างชัย. การนำผลการวิจัยไปใช้เพื่อเพิ่มปริมาณการวิจัยและคุณภาพทางการแพทย์. วารสารสุขภาพกับการจัดการสุขภาพ 2557;1(1):40-7.
14. ปรีณัฐ ชัยกองเกียรติ, มาลี คำคง. การขับเคลื่อนสู่การใช้ประโยชน์จากงานวิจัยจากงานประจำ (Routine to Research: R2R). วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขสุขภาพได้ 2560;4(3):259-70.
15. ณพวงศ จันจุฬา. การพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อสุขภาพชุมชน: จากงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์ 2562;14(1):1-12.
16. นิษฐา หุ่นเกษม, เจริญเนตร แสงดวงแข, นิศารัตน์ วิไลลักษณ์, ภาวิณี ธรรมมนทิกุล, สมนิตรา พัฒชนะ. แนวทางการผลักดันผลงานวิจัยสู่การใช้ประโยชน์: การสื่อสารผลงานวิจัยสู่สาธารณะผ่านสื่อมวลชน. วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา 2565;11(2):328-38.
17. ธีระ ศิริสมุต, สุรเดช ดวงทิพย์สิริกุล, พัฒนาวีไล นามันหงษ์, สุพัฒสร พุ่มกุล, สิทธิวิชัย ประสิทธิ์สัง. การออกแบบและพัฒนาแบบการจัดการวิจัยและนวัตกรรมด้านการแพทย์ฉุกเฉินด้วยกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารการแพทย์ฉุกเฉินแห่งประเทศไทย 2567;4(2):180-92.
18. ภาคภูมิ ทิพคุณ. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยโดยหน่วยงานภาครัฐของไทย. วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ 2562;11(21):102-22.
19. ธนวิทย์ บุตรอุดม, วิศว์ เศรษฐกร, วิดา เหล่มตระกูล. การพัฒนาระบบการจัดการเพื่อการขับเคลื่อนผลงานวิจัยไปสู่การพัฒนาจังหวัดลำปาง. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง 2564;10(2):185-204.
20. อาทิตยา ดวงมณี, ศรเนตร อารีโสภณพิชช, ศิริเดช สุชีวะ. การพัฒนายุทธศาสตร์การบริหารงานวิจัยโดยการเทียบเคียงสมรรถนะตามเกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศของวิทยาลัยพยาบาลสังกัดกระทรวงกลาโหม. วารสารการพยาบาลและการศึกษา 2556;6(2):85-99.
21. อนันต์ รุ่งพรทวีวัฒน์, ภาณุพงศ์ สามารถ, เตชิต ตรีชัย, พงศ์เทพ อันตะริกานนท์. ยุทธศาสตร์การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีในวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภาคอุตสาหกรรมเกษตร จังหวัดปทุมธานี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร 2562;10(2):87-100.
22. อาทิตยา ดวงมณี. กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการวิจัยของนักศึกษาพยาบาล. วารสารแพทยธานี 2565;49(1):223-34.
23. ขวัญดาว แจ่มแจ้ง, เรขา อรัญวงศ์, ปาจารย์ ผลประเสริฐ. กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะด้านการวิจัยของอาจารย์มหาวิทยาลัย ราชภัฏกลุ่มภาคเหนือตอนล่าง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 2556;15(2):86-96.
24. คณะอนุกรรมการด้านนโยบายและยุทธศาสตร์วิจัยและนวัตกรรม สภานโยบายวิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการนโยบายวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. ยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรม 20 ปี (พ.ศ. 2560-2579). กรุงเทพมหานคร: โคคูแอนด์โค; 2560.
25. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. คู่มือการบริหารงานวิจัยเชิงยุทธศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ; 2563.
26. ปัทมาวดี โพชนุกูล, ประภาพร ขอไพบูลย์, ชนาธิป ผาริโน. การวิจัยเชิงยุทธศาสตร์. หนังสือชุดการบริหารจัดการงานวิจัย สกว. เล่มที่ 1 นวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัย.

- กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2561.
27. สิริฤกษ์ ทรงศิวิไล. โครงสร้างและกลไกการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การวิจัยและนวัตกรรมของประเทศ. วารสาร-วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร 2563;60(3):9-20.
28. อรรถพล ศิริลัทธยากร, ภาณุ เชาว์ปรีชา, นันท พรขเลจร, จำเนียร จวงตระกูล. เรื่องแนวทางการพัฒนาองค์กรไทยสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ภายใต้บริบทวัฒนธรรมไทย: ยุทธศาสตร์การวิจัยแบบการศึกษาเพื่อสร้างทฤษฎี. วารสาร-ชุมชนวิจัยและพัฒนาสังคม 2563;14(3):178-92.
29. กฤษฎา แสนบัวคำ, สัญญา เคนาภูมิ. กลยุทธ์การบริหาร-งบประมาณวิจัยแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่ 2567;2(4):48-61.
30. จันทรวีภา ธนะโสภณ. นวัตกรรมงานวิจัยแบบมุ่งเป้า. หนังสือชุดการบริหารจัดการงานวิจัย สกว. เล่มที่ 1
- นวัตกรรมการบริหารจัดการงานวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย; 2561.
31. สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.). แผนยุทธศาสตร์สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข (สวรส.) พ.ศ. 2566-2570
นนทบุรี: สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข; 2567.
32. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. แผนยุทธศาสตร์การวิจัย 5 ปี พ.ศ. 2566-2570. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิจัย-สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์; 2566.
33. มหาวิทยาลัยแม่โจ้. ยุทธศาสตร์งานวิจัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้ตามแผนแม่บทงานวิจัย 15 ปี (พ.ศ. 2563 - 2577). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยแม่โจ้; 2561.
34. ดุษณี คำมี. ทิศทางและยุทธศาสตร์ด้านการวิจัย ระดับหน่วยงาน ระดับมหาวิทยาลัย ระดับประเทศและระดับโลกเพื่อสนับสนุนการวิจัยเชิงกลยุทธ์ขององค์กร. วารสาร Mahidol R2R e-Journal 2560;4(1):1-11.

The Strategy Development and Knowledge Management System of Research and Innovation on Emergency Medicine for Research Utilization

Teera Sirisamutr*; Suradech Duangtipsirikul*; Phatthanawilai Namuanhong**; Sitthiwit Praphosang**; Chonnikan Jarupuatipong*; Aunchulee Neung-aut*; Siriluk Hirunsri*; Busree Duaramae

* National Institute for Emergency Medicine; ** Independent Researcher, Thailand

Journal of Emergency Medical Services of Thailand 2026;6(1):109–24.

Corresponding author: Teera Sirisamutr, email: teera.s@niems.go.th

Abstract: A mixed-methods study was conducted to examine factors influencing research and innovation management, as well as barriers to the utilization of outputs generated by the National Institute for Emergency Medicine (NIEM), Thailand. The study further aimed to develop strategic directions and a draft strategic plan to strengthen knowledge management systems and promote the practical translation of research into use. Quantitative data were collected by a structured questionnaire from 38 research and innovation projects funded under the Science, Research and Innovation (SRI) framework during 2021–2024. Qualitative data were obtained through document review, focus group discussions, and in-depth interviews with 51 key informants, including executives, staff, and external experts. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed using content analysis. The findings indicated that since 2023, NIEM had established a research and innovation management system supported by multiple mechanisms and tools, including a governance and monitoring committee, operational guidelines, research information systems, capacity-building programs for researchers, and dissemination through academic journals. Between 2021 and 2024, implementation covered four program areas and 38 projects, with a total budget exceeding 34 million THB. Monitoring results showed that 84% of projects achieved academic utilization, 75% contributed to policy and social/community applications, and 19% were extended to commercial use. Research utilization was primarily driven through academic activities, policy briefs, conferences, training, technology transfer, and collaborative networks. However, constraints were identified across all stages of research management, including research problem formulation, support and mentorship systems, contractual processes, shortages of personnel and expertise, as well as limitations in dissemination and networking. The synthesis identified nine key factors influencing research management: organizational policy, budget, management systems, research quality, human resources, regulations and procedures, information systems, communication channels, and collaborative networks. These findings informed the development of strategic directions, culminating in a draft NIEM Research and Innovation Strategic Plan (2025–2029) comprising four strategic pillars. In addition, this study developed a research and innovation management guideline and an emergency medicine research information system to enhance effective utilization. NIEM should continue to drive, support, and operationalize these strategies and tools to achieve the intended goals, and further advance the development of a national strategic plan for emergency medicine research and innovation.

Keywords: emergency medicine; research and innovation; research utilization; knowledge management; research strategy